

ємство ігнорує основні правила податкового обліку – якщо ти отримуєш дохід від майна, яке тобі не належить, сформуєш дохід та заплати податки.

3 схема. Надання податкової вигоди третім особам шляхом торгівлі податковими зобов'язаннями. АЗС «БРСМ» реалізували паливо-мастильні матеріали кінцевому споживачу через мережу АЗС. Наприкінці робочого дня підприємствами випикується зведена податкова накладна та інші первинні документи на адресу ризикових підприємств, які нібито придбавали протягом цього дня ПММ на АЗС за готівкові кошти. Причому згідно з реєстром чеків заправка автомобілів такими контрагентами відбувається від 500 до 2500 разів у день.

4 схема. Зменшення податкових зобов'язань з ПДВ за рахунок здійснення передплат без мети отримання товарів. Підприємства укладають договори на придбання паливо-мастильних матеріалів на умовах передплат у підприємств, які не мають відповідної ділової репутації на ринку нафтопродуктів, крім того – взагалі не ведуть фінансово-господарську діяльність у цій сфері.

Під час перевірок підприємств було встановлено, що завдяки використанню цієї схеми бюджет недоотримав ПДВ на 591 млн грн.

Підсумком є те, що мінімізація податкових платежів поділяється на дві групи і для кожної з них повинні діяти різні методи та підходи для протидії схемам мінімізації.

1 група – мінімізація, яка відповідає закону. Для цієї групи характерними будуть такі заходи:

- формування у платників податків високого рівня податкової культури, що є головним та основним заходом у цій групі мінімізації;
- добровільна та законна сплата податків повинна викликати у платників податків власний інтерес;
- в органах ДФС повинні застосовуватися дієві протидії таким схемам.

2 група – порушує норми законодавства. Заходи протидії – адміністративні методи (штрафи, притягнення до відповідальності).

При цьому є доведеним, що спрощення податкового права спрощує і способи його адміністрування, а потім і ускладнює його порушення вживання з метою мінімізації податків.

Вчасні профілактичні заходи щодо застереження фактів ухилення від сплати податків надасть нагоду до формування свідомого інтересу з боку суб'єктів господарювання на добровільні розрахунки за податками та дасть правозбільшити податкові надходження до бюджету.

Список використаних джерел: 1. У Офісі великих платників розповіли про схеми оптимізації податків на ринку пального. *TaxLink новини*. 2018. URL: <https://taxlink.ua/ua/news/u-ofisi-velikih-platnikov-rozprovili-pro-shemi-optimizacii-podatkov-na-rinku-palnogo.htm>. 2. Податкова оптимізація. *TaxLink новини*. 2018. URL: <https://taxlink.ua/ua/analytics/podatkova-perekvalifikacija/shho-take-podatkova-optimizacija-optymizaciya>.

УДК 336.225.673

О. О. Ковальчук, студентка

Науковий керівник: **В. А. Тарашенко**, канд. екон. наук, доцент кафедри аудиту і економічного аналізу

Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь, Україна

ОЦІНКА АНАЛІТИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОДАТКОВОГО АУДИТУ

Ключові слова: ефективність, податковий аудит, податки, податкові перевірки, результативність податкової перевірки, податкові надходження.

Значна кількість порушень податкового законодавства, зростання числа схем із мінімізації сплати податків вимагає постановки питання вивчення та аналізу ефективності податкового аудиту.

Податковий аудит, як один із пріоритетних напрямів контрольної діяльності, маючи свою специфіку й особливості, потребує аналізу ефективності його здійснення з власними критеріями оцінки, обґрунтуванням показників та їх інтерпретацію.

Під ефективністю податкового аудиту слід розуміти такі його характеристики, як суспільна корисність, продуктивність, окупність тощо.

Рівень ефективності податкового аудиту зумовлений складною взаємодією чинників організаційного, політичного та морально-ідеологічного характеру. Саме тому виникає необхідність визначення факторів, які можуть як позитивно, так і негативно впливати на таку ефективність [1].

Оскільки податковий аудит – це діяльність з проведення податкових перевірок повноти та правильності нарахування та сплати податків та зборів, то практично його ефективність можна представити як співвідношення виявлених порушень податкового законодавства у формі donaraxovanih sum podatkov do resursiv, які були витрачені на виявлення таких порушень.

В структурі ДФС функцію податкового аудиту здійснює Департамент аудиту ДФС України. Аналіз динаміки ефективності роботи Департаменту аудиту за 2014-2017 роки наведено в таблиці.

Таблиця

Показники ефективності роботи Департаменту аудиту за 2014-2017 роки

Показник	Рік			
	2014	2015	2016	2017
Сума donaraxovanih грошових зобов'язань, яка підлягає погашенню, тис. грн	7 963 822	4 611 007	6 103 433	16 300 557
Ланцюговий темп зростання суми donaraxovanih грошових зобов'язань, яка підлягає погашенню, %	-	57,90	132,37	267,07
Податкові надходження до зведеного бюджету України, млн грн	353 968,12	507635,9	650781,7	828 158,82
Ланцюговий темп зростання податкових надходжень до зведеного бюджету України, %	-	143,41	128,20	127,26
Кількість перевірок, результати яких узгоджено	33 613	21 663	18 485	19 169
Середня результативність однієї перевірки, тис. грн	236,93	212,85	330,18	850,36

Джерело: розраховано автором за даними ДФС України [2] та ДКС України [3].

Загалом, реальну ефективність податкового аудиту можна оцінити за допомогою наступних показників: кількість проведених перевірок, сума donaraxovanih грошових зобов'язань, темп зростання суми donaraxovanih грошових зобов'язань, середня результативність однієї перевірки і т. д.

З іншого боку, зростання donaraxovanih податків говорить про збільшення порушень податкового законодавства. Тому результатом ефективної контрольної роботи може виступати також зростання податкових надходжень до бюджету при зменшенні суми donaraxovanih податкових зобов'язань, що свідчатиме про підвищення рівня податкової культури та добровільної сплати податків.

Провівши необхідні розрахунки, бачимо, що динаміка показників ефективності не характеризується чіткою тенденцією до зростання або спадання, оскільки середня результативність однієї перевірки у 2015 році порівняно з 2014 роком зменшилась на 10,16 %, проте зростала у 2016-2017 роках. Зокрема значне її збільшення відбулось у 2017 році – у порівнянні з 2016 роком темп зростання становив 275,54 %.

Щодо кількості проведених перевірок, результати яких узгоджено, то бачимо тенденцію до зменшення їх кількості протягом 2014-2016 років. У 2017 році порівняно з 2016 роком відбулось незначне зростання кількості перевірок, однак великий скачок у величині donaraxovanih податків, а саме на 167,07 %.

Порівнюючи темпи зростання сум donaraxovanih податків, які підлягають погашенню внаслідок проведення податкових перевірок та сум податкових надходжень до зведеного бюджету, бачимо, що ланцюгові темпи зростання donaraxovan'ya мають тенденцію до зростання (від 57,90 % у 2015 році до 267,07 % у 2017 році), а от аналогічні показники щодо податкових надходжень протягом досліджуваного періоду, хоч і не такими стрімкими темпами, проте, зменшуються (від 143,41 % у 2015 році до 127,26 % у 2017 році).

Таким чином, якщо розглядати ефективність роботи Департаменту аудиту з позиції збільшення donaraxovan'ya, тобто в короткостроковій перспективі, то у 2017 році така ефективність значно зросла. Однак якщо розглядати ефективність податкового аудиту з

позиції підвищення податкової культури платників податків, то така ефективність є слабкою, оскільки податковий аудит у цьому випадку є засобом примусу сплати податків. На нашу думку, слід проводити масову роз'яснювальну роботу контролюючими органами для розуміння платниками податків необхідності сплати податків і у результаті отримати зменшення ухилень від сплати податкових зобов'язань.

Список використаних джерел: 1. Олейнікова Л. Г. Підвищення фіскальної й економічної результативності податкового адміністрування в Україні. *Фінанси України*. 2011. № 10. С. 47–59. 2. Державна фіскальна служба України. URL: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/pokazniki-roboti/kontrolno-perevirochna-robota>. 3. Державна казначейська служба України. URL: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=14647>.

УДК 657

Т. А. Неділя, студент

Науковий керівник: **В. О. Петровська**, викладач

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ТА ІНШИХ КРАЇН СВІТУ

Ключові слова: податок, податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб, податок на додану вартість, податок на майно.

Призначення податкової системи полягає не лише у збиранні податків та забезпеченні дохідної частини бюджету для виконання державою своїх функцій, а й у сприянні досягненню стратегічної мети розвитку національної економіки.

Податкова система України маючи достатній досвід існування не створила ефективного механізму функціонування, здатного стимулювати розвиток економіки. Відсутність стабільної законодавчої, ефективної економічної та виваженої податкової політики призвело до тінізації економіки і низьких темпів економічного розвитку країни.

Удосконалення податкової системи України становить у сучасних умовах одну з актуальних проблем. Від її вирішення залежить наповнення державного бюджету, подальше розгортання підприємництва, інвестування важливих галузей народного господарства та соціальний захист населення [3].

Метою роботи є вивчення досвіду податкових систем різних країн світу та порівняння з податковою системою України.

У своєму дослідженні ми проаналізували податкову систему України, країни сусідки – Польщі, індустріально розвинених країн - США, Німеччини, Швеції та однієї з найменших країн в Європі – Люксембург. Порівнювали їх за такими видами податків: податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб, податок на додану вартість, податок на майно. Порівняльна характеристика податків різних країн наведена в таблиці 1.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика податків різних країн за 2017 рік

Податок	Країна					
	Україна	Польща	США	Німеччина	Швеція	Люксембург
1	2	3	4	5	6	7
Податок на прибуток підприємств	18% - загальна ставка	19% - загальна ставка; 15% якщо дохід не перевищує 1,2 млн. євро; 3%, 5,5%, 8,5% - ставки знижені	за регресивними ставками: дохід від 50\$ тис. до 335\$ тис. - ставки 15%-39%; дохід понад 335\$ тис. до 10\$ млн. - ставка знижуються до 34%; дохід від 10\$ млн. і більше ставка збільшується до 35% + фіксована сума до ставки	15% - загальна ставка 5,5% доплата за солідарність 3,5% - 14% торгового податку яка змінюється в залежності від виду діяльності	22% - загальна ставка	21% - загальна ставка; 20% - дохід не перевищує 15000 євро; 7% - додатковий збір